

נר לשולחן שבת

שבת הזון

גליון ישן וגם חדש - תשפ"ב

העלון

יצא במהדורה
מקוונת בלבד

המדפיס לחלוקה יבורך!

תמיד נזכור את בית המקדש

כתב השל"ה: "להעלות נר תמיד" - מכאן רמז שתמיד לא יחסר הדלקת נר! אף שבעוונותינו חרב בית המקדש, מכל מקום מצוה להדליק נר בבית הכנסת, שנקרא מקדש מעט, ויהיה דולק ערב ובוקר בשעת התפילה, כי התפילה במקום עבודת הקרבנות בבית המקדש.

(נר מצוה - תצוה)

אימתי לא אומרים 'יהי רצון שיבנה בית המקדש'...

המסיים תפילת שמונה עשרה באמצע חזרת הש"ץ, לא יאמר 'יהי רצון שיבנה בית המקדש'... דזה תחנונים, ובחזרת הש"ץ אין לומר תחנונים, הואיל ויש חיוב על כל אחד ואחד לשמוע את חזרת הש"ץ.

("חוט שני" ה' י"ט עמוד ש"ל")

המנהג בירושלים שכל מי שהוא מר נפש ונפשו עגומה עליו, הולך לכותל המערבי ושם מתפלל ושופך שיחו.

(מנהגי א"י - ט' באב)

מרח הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך אמר פעם לשואל בדרך תוכחה: "הדר בירושלים ולא היה שלוש יום בכותל המערבי, על דבר זה עצמו ראוי לו לקרוע בגדו!" ולאחרים הוסיף ואמר: "אדם כזה, אינו ראוי לקרוע בגדיו על המקדש, כי איך ישים על לבו להתאוונן על הגלות וחורבן ירושלים".

("הליכות שלמה" פכ"ג)

אמר הגאון רבי יוסף שלום אלישיב: "מי שיכול ללכת לכותל פעם בשלושים יום ואינו הולך, דומה למי שיש לו אם זקנה ואינו הולך לבקרה!"

("אשרי האיש" ח"ג עמ' תצ"ו)

הפעם בה בכה מרח הרב אלישיב

סבא - הגאון רבי יוסף שלום אלישיב - היה מאופק בטבעו ובעל שליטה עצמית גבוהה. התפרצות רגשות אצלו היתה נדירה ביותר.

סיפר דודי, רבי משה אלישיב: "מעולם לא ראיתי את אבא בוכה - גם לא בעת פטירת הוריו, להוציא פעם אחת:

היה זה בחג השבועות של שנת תשכ"ז, לאחר כיבוש העיר העתיקה, כאשר הלכנו לכותל המערבי בפעם הראשונה. אבא ראה את הכותל ועיניו זלגו דמעות!"

("בית אמי")

בשנת תשכ"ז, לאחר המלחמה, הציע אחד ממקורבי מרח הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי להסיעו לכותל המערבי ולמקומות הקדושים, רבינו שקל את ההצעה וסירב.

אותו אדם סיפר לרבנית, והיא נכנסה לדבר עם רבינו ולדעת את טעם סירובו. נתברר כי יש לו שני מעילים, לחול ולשבת. והרי בראותו את מקום המקדש וירושלים עליו לקרוע, ואז ישאר לו רק מעיל אחד לשבת ולחול, והוי זילותא דשבת.

כאשר התברר שאצל בנו רבי חיים נמצא מעיל ישן של אביו, הסכים לנסיעה.

("תולדות יעקב")

אודות הריקודים בכותל המערבי, השיב מרח הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך, שראוי להמנע מזה, שהרי הוא כמי שמתו מוטל לפניו, אולם אין למחות ברוקדים, כיון שכך היו נוהגים מקדמת דנא.

("הליכות שלמה" תפילה פ"ו)

מה צריך להרגיש במקום המקדש - הגה"צ הרב וולבה

יעקב אבינו הרגיש יראה בהר המוריה ואמר "מה נורא המקום הזה..." והבין מעצמו שהוא מקום המקדש. כך צריכה להיות ההרגשה כשבאים לכותל המערבי, צריך להרגיש "את מקדשי תראו" - כמו משא של פחד על הכתפיים, הרמב"ם פוסק בהלכות בית הבחירה שכל דיני יראה שייכים גם בזמן הזה. כך צריכה להיות ההתייחסות לכותל, שזה המקום היחידי שאפשר להרגיש בו יראת ה' גמורה.

"אני זכיתי להתפלל ליד הכותל המערבי בשבת רגילה, ואיני יודע אם אי פעם התפללתי כך ב'נעילה'!"

("שיעורי חומש" ויצא)

תקונו ותכונו!

היתה זו חתונה בחורף, לא בימי בין המצרים... הגאון רבי יוסף שלום אלישיב היה מסדר הקידושין. את הכתובה מילא תלמיד חכם מופלג, מבני משפחת רבינו.

לפני החופה עבר הרב אלישיב על הכתובה לראות שהכל כתוב כהוגן. והנה כשהגיע למקום שנכתב: "פה עיה"ק ירושלים", מחה כשפניו מאדימות: "מדוע לא כתוב תובב"א, אתה לא רוצה תובב"א?! איך אפשר לרשום ירושלים בלי תובב"א?!"

המשיך לקרוא את הכתובה, והנה בסופה שוב נכתב ירושלים לבד, שוב הזדעק רבינו מנהמת לבו: "איך לא איכפת לך?!... והורה מיד לכתוב תובב"א - ראו עליו את כאבה של ירושלים!

("נר לשולחן שבת" מפי הרה"ג י"ל)

הגאון רבי מאיר ברנדסדורפר - "פסקי בושם"

הלכות תשעת הימים ותשעה באב

לפי המציאות היום שמכבסים על כל טינוף קל, יש להקל לכבס אפילו למי שאינם קטנים ממש, אם אין בגד אחר להלבישם.

איסור לבישת בגדים מכובסים הוא גם בלבנים וגרביים. והיה אומר שלא ידוע לו שום היתר להשתמש במגבות מכובסות שמחלקים במקוואות. אין להקל ללבוש בגדים מכובסים על ידי שיניחם על הארץ לזמן מה. ובמקום צורך יש להקל בזה.

כאשר יש לאחד מילדי הכיתה חגיגת בר מצוה יכולים הילדים לבוא עם בגדי שבת משומשים.

אין לצחצח נעליים בתשעת הימים. בערב שבת חזון מצד הדין מותר, אך נכון להחמיר.

מאכל ששמו בו יין ואין מרגישים את טעם היין, מותר לאוכלו.

היה עומד על המשמר שהבד"ץ לא יקיימו שחיטה - "מצניעים את הסכין" - ולא אבה לשמוע או לסמוך על היתרים שונים.

בראש חודש אב שחל בשבת מותר לרחוץ כל גופו. בערב שבת חזון מותר להתרחץ כל היום, אפילו בבוקר, אף אם מתרחץ פעמיים והפעם הראשונה אינה לכבוד שבת.

במוצאי שבת חזון היה נשאר לבוש בגדי שבת, ואמר שלא מצינו בפוסקים שעוררו או כתבו שיש לפשוט את בגדי השבת.

היה מורה לכל המעוברות שלא יצומו בתשעה באב, שירדה חולשה לעולם והתענית עלולה להביא אותם לידי פיקוח נפש. ובשנים האחרונות הורה שאף בחודש התשיעי הן לא יתענו.

מעשה היה ביהודי מר נפש שדפק על דלת בית התבשיל בליל ט' באב ובקשתו בפיו שהוא רוצה לאכול. פנה המנהל לרבינו בשאלה אם לפתוח לו את הדלת.

פסק רבינו שאדם שבא בליל תשעה באב לבית התבשיל אפשר שהוא מאלה שאינם חייבים להתענות מחמת חולי. לכן יפתחו לו את הדלת, אבל לא יתנו לו אוכל בידיים, אלא הוא יקח בעצמו.

פעם נעלם בחור בהרי הגליל, מאות איש יצאו לחפשו. הורה רבינו שכל אלו שיוצאים לחפשו בתשעה באב יאכלו וישתו ולא יתענו כלל, כיון שהם צריכים לטפס בהרים, לעלות ולרדת ואם יתענו לא יוכלו למלא את תפקידם כראוי.

אמנם, מעת שתסתיים המשמרת שלהם, חזר עליהם חיוב התענית וחייבים להתענות מאותה שעה ואילך עד סוף היום.

תזמורת בירושלים: בקרב רבים נשתרש שאין איסור לשמוע קול תזמורת ורק בירושלים נהגו איסור לשמוע תזמורת בחתונה.

זו טעות גדולה, הלכה מפורשת בשו"ע 'משחרב בית המקדש אסרו חכמים לשמוע קול שיר' ולא התירו אלא לצורך מצוה, כגון בסעודת נישואין. אבל בסיומים או בר מצוה וכדומה לא הותר להביא תזמורת, ובירושלים החמירו יותר, שלא להשמיע קול תזמורת לעולם, אפילו בסעודת נישואין ושבע ברכות.

יש לציין כי אף שרבי מאיר ברנדסדורפר סבר כן והורה כן לא נמנע מלהשתתף בארועי שמחה שהתקיימו בליווי תזמורת!

"קבלה אמיתית בידי: כל מי שבלבו תדיר צער על גלות השכינה, זוכה לכתר תורה!"
(קב הישר" צ"ז)

עזה חודש אב, שנת תרפ"ט - בימים ההם בזמן הזה!

משפחת יפה קבעה מקומה בעיר עזה. הבעל, ר' אהרן שהיה מומחה במנועי טחנות קמח ובארות, ואשתו, חיה שרה, אשת חיל, הם הקימו מלון במרכז העיר, מול המסגד. היתה בו חצר גדולה עם בריכת מים במרכז, כשהחדרים פתוחים לחצר.

מיד בהגיע השמועות על המתיוות בארץ והפרעות בחברון פנו יהודי עזה למפקד המשטרה המקומית, מייג'ור פרטרידג' בבקשת עזרה. הוא הציע שכדי שיהיה קל להגן עליהם, יתרכזו כולם במקום אחד, בבית המלון שחצרו היתה מבוצרת והיה יכול להכיל את כל יהודי עזה, ארבעים וארבע נפשות במספר.

בפתח המלון עמדו לשמירה שני שוטרים ערביים. והיה, אם יותקף המלון, עליהם היה לירות באויר, אז יגיעו כוחות משטרה וצבא אנגליים. שהיו בבנין הממשל, שהיה במרחק שישים מטר.

ביום שישי, אחרי יציאתו מהמסגד, ההמון המוסת עבר בתהלוכה בבתיהם הריקים של היהודים. בקריאות 'איטבח אל יהוד' שרפו ובזזו ככל שמצאה ידיהם. בדרכם רצחו שני יהודים. כולם הבינו את חומרת הסכנה, ומפקד המשטרה העמיד בפתח המלון חמישה שוטרים בריטים.

בשבת החלו הרוחות לסעור. לקראת הצהריים הוקף המלון. ערביי עזה צרו עליו כשהם מזויינים בחרבות ושבריות, כשהם צורחים 'איטבח אל יהוד'. מטר האבנים הכבד הניס את השוטרים הבריטים. בחצר המלון נשאר שני שוטרים ערביים שעליהם הוטל לירות באויר אם תהא סכנה ליושבי המלון.

כאשר הצרים עמדו לשבור את השער, הדוור דוד גשורי יצא לחצר וירה באקדחו מספר יריות באויר. הפורעים נסוגו, אך נסיגתם היתה זמנית, ושוב החלו צרים על השער.

השוטרים הבריטים חזרו, אך תחת להדוף את הפורעים החלו לחפש את האקדח שירה והציל. אך הם לא מצאוהו, חיה שרה החביאתו בבגדיה.

היהודים נערכו ללון במלון במוצאי שבת. אבל ההמון המוסת על ידי המואזין שב והתנפל על בית המלון. חיה-שרה על אף הריגה וכבודותה יצאה אל השוטרים הערביים שהיו בחצר ודרשה מהם שירו באויר להזעיק עזרה, היות והשער כבר מתמוטט. הם הבטיחוהו שכך יעשו, אך למעשה לא נקפו אצבע. השער אכן קרס, והפורעים החלו להשתולל בחצר ולחפש דרך לפרוץ לחדרי המלון. במקלות ואבנים התחילו לחבוט בדלת חדר האוכל.

הרוקח המקומי ד"ר יקר שהחזיק בקבוק חומצת גופרית הציע לשופכו על הפורעים. הם פתחו סדק בדלת, ודרכו שפך את החומצה בפני הפורעים שהיו ממש בפתח. הפורעים נמלטו מהמקום בזעקות אימים ויללות, ולרגע הוקל הלחץ בחצר.

חיה שרה ניצלה זאת, נטלה בידיה מוט ברזל ויצאה מחדר האוכל המוגן אל החצר. הערבים רגמוה באבנים במטרה להורגה ואבן גדולה פגעה בבטנה. אבל היא מיהרה ללא חת, ניגשה לשוטר הערבי, הניפה את מוט הברזל ואיימה שתכה אותו אם לא יירה מיד באויר ויזעיק את המשטרה. למרות כאביה העזים ומטח האבנים המשיכה לנופף במוט מעליהם, עד שהשוטרים המבוהלים פתחו ביריות באויר. רק אז רצה ונכנסה חזרה פנימה. השוטרים האנגלים באו והוציאו את היהודים לתחנת המשטרה. בחשכת ליל העלום למשאיות, אשר פילסו דרכן לתחנת הרכבת בין המון ערבי זועם, כשהפורעים מנסים לטפס על המשאיות ולטבוח ביהודים. יהודי עזה עלו על הרכבת בדרכם לתל אביב.

חיה שרה הורדה מהרכבת כשהיא מתבוססת בפצעייה והובהלה לבית החולים "הדסה". שם ילדה תוך זמן קצר את צעיר בניה, מנחם. בהולדו היה עיוור. פצע גדול היה בפניו מפגיעת סלע באמו. כשהיה התינוק בן שישה חודשים, הפצע הגליד. עיניו נגלו והוא החל לראות...

חיה שרה היתה גיבורת קהילת עזה. במשך כל ימי הסכנה שמרה על קור רוח, הרגיעה את הרוחות במלון הנצור, הציעה פתרונות, ולבסוף גם הצילה את חיי הנצורים.

לאחר זמן, כשנרגעו הרוחות, לקח אותה מייג'ור פרטרידג' חזרה לעזה. שם עברה עמו בבתי הערבים וזיהתה חלק מהרכוש השדוד. אלא שיהודי עזה כבר לא הורשו לחזור לבתיהם.

(מתוך ידיעון עמותת משפחת יפה - יש"כ ה"ר" ג. שאותה גיבורה היא סבתא רבה שלו)